

Dansk PENs bestyrelses skriftlige beretning til den ordinære generalforsamling Torsdag den 21. marts 2013

Dansk PEN i 2012

Har ytringsfriheden det godt i Danmark? Ja. Er der alligevel trusler imod ytringsfriheden? Også dét, ja. Men lad os holde tungen lige i munden. Mordforsøget på forfatteren Lars Hedegaard er et beskæmmende og alarmerende forsøg på at lukke munden på en storforbruger af ytringsfriheden. Det fordømte PEN øjeblikkeligt og uden forbehold. Selvfølgelig gør PEN dét.

Samtidig finder vi det værd at fastholde, at kampen for ytringsfrihed er fælles for forfattere og læsere af frie ord inden for og på tværs af alle kulturer.

Ingen mennesker er født til censur, ingen har censuren i sin DNA.

PEN må insistere på det modsatte: at alle i alle kulturer fra fødslen har ret til at lære at skrive og læse, ret til selv at vælge sine bøger, sine medier, sine foretrukne ord og ret til at slå for friheden.

Ingen bøger, ingen dogmer, ingen religiøse bøger taler af sig selv - dét gør kun deres læsere og fortolkere. Og PENs internationale netværk er i sig selv et vidnesbyrd om, at forsvarerne af ytringsfrihed findes i alle kulturer ligesom nødvendigheden af, at de stiller op.

Det gælder ude i verden, og det gælder her i Danmark. I Europa lægger magthavere i især tre stater, Hviderusland, Ungarn og Tyrkiet, bånd på ytringsfriheden med forskellige begrundelser og dårlige undskyldninger. I alle tre samfund udfordres de også af modige frie røster, som taler for frihed og insisterer på at repræsentere deres samfund med lige så stor ret som nogen af deres undertrykkere.

Således har vi i disse europæiske lande undertrykkere og censorer af både kristen og muslimsk baggrund - men også stolte ytringsfrihedsforkæmpere af samme baggrund i præcis de samme samfund.

Det gælder også her i Danmark, hvor talsmænd for såvel flertalssamfundet som mindretal efter mordforsøget på Lars Hedegaard flaks tog ordet til forsvar for det frie ord. At sætte én religion op imod en anden er i den forbindelse meningsløst.

PEN tæller over hele verden forfattere, forlagsfolk, oversættere, journalister, bladtegnere og redaktører, som kæmper for ytringsfrihed. Vi har forskellige farver, forskellig etnicitet, vi tror på hver vores Gud eller slet ingen, dyrker den sex der passer os bedst; i fællesskab har vi besluttet at fremme og værne om litteratur og litterær frihed på tværs af sproglige og nationale grænser; vi har også besluttet at stå vagt om ytringers frihed og dog at advare imod misbrug af ytringsfrihed til

hatespeech, dvs. spredning af had mod grupper af etnisk, racemæssig, religiøs eller seksuel baggrund.

PEN har i det forløbne år opfordret til, at blasfemiparagraffen sløjfes; ingen religiøse eller politiske dogmer bør friholdes for kritik, debat eller satire.

Derimod har PEN hidtil vurderet, at Danmark er internationalt forpligtet til at værne imod racisme, et spørgsmål i europæisk historie. Det forpligter os hver især, og det forpligter efter vores vurdering også Danmark til at fastholde racismeparagraffen - ikke som et dagligt låg over litteratur, medier og fri debat, - men som en sidste beskyttelse af muligheden for overhovedet at føre en fri debat.

Det er næppe en reel begrænsning af den fri debat i Danmark. Det er svært at forestille sig, at der er noget, som ikke bliver sagt.

Internationalt møder PEN især to slags problemer for ytringsfriheden: Dels regeringer, som undertrykker det frie ord og retten til at publicere dem, dels regeringer som svigter deres ansvar for at håndhæve og beskytte friheden. Det rammer både forfattere og mediefolk, altså producenterne af frie ord, på den ene side, og læsere, altså forbrugere af litteratur og medier, på den anden.

I nogle stater, som Nordkorea, Kina, Hviderusland, Tyrkiet og Saudi-Arabien, forbryder regeringer sig direkte mod de internationale menneskerettigheder ved at lægge låg på ytringsfriheden.

I andre stater, som Mexico, Pakistan, Egypten og Zimbabwe, forsømmer regeringerne at beskytte forfattere og mediefolk imod 'freelance' overgreb, begrundet med økonomiske, religiøse eller politisk argumenter.

Ingen af disse staters borgere har censur i deres DNA.

Problemer med censur og krænkelser af ytringsfriheden ses desværre også fortsat i Putins Rusland. Magthaverne har skærpet kontrollen med både de trykte medier og med internettet. Kritikere af Putins regime har grund til at se sig over skulderen og skal se sig rigtig godt omkring for at finde medier, der vil lægge plads til kritik.

Dansk PEN tog på Bogforum initiativ til en Facebook-aktion i protest mod fængslingen af de unge Pussy Riot-aktivister i Rusland. Flere hundrede gæster på Bogforum brugte computeren på vores stand til at gå ind på Putins Facebook-side for at lægge et krav om ytringsfrihed i Rusland og/eller løsladelse af Pussy Riot-aktivisterne. Samme krav blev fremsat ved en PEN-manifestation på Tranescenen, hvor Leif Davidsen, Gretelise Holm og Jan Guillou talte.

Vi har udgivet to bøger - på dari en samling danske børnehistorier, som vi i samarbejde med Afghansk PEN har udsendt i Afghanistan, og på dansk en antologi om litterære, politiske, kulturelle spejlinger med bidrag af nordiske og arabiske forfattere.

Vi har endnu engang samlet de unge, kvindelige arabiske og danske bloggere, denne gang i Beirut i februar, og vi har haft prominente gæster på besøg fra Tyrkiet og fra Myanmar, blandt andet vores tidligere æresmedlem komikeren og digteren Zarganar, der hver i sær kunne fortælle både bekymrende og opløftende nyt.

Vi har som altid haft et rigtig godt samarbejde med en lang række organisationer, institutioner og foreninger, om arrangementer, gæster udefra, aktioner og kampagner. Vi sætter stor pris på dette samarbejde og ved, at PENs indsats kun bliver styrket af, at flere aktører er med til at løfte opgaverne. Vi vil gerne benytte lejligheden til at takke alle, der i årets løb har bidraget til PENs arbejde, økonomisk så vel som med ideer og arbejdskraft.

Fribyer

Odense og København har i efteråret modtaget to nye fribyforfattere, som i den kommende tid vil blive introduceret til PENs medlemmer. Det bringer det samlede antal skribenter, der har været eller er på friby-ophold i Danmark, op på fem.

Noufel Bouzeboudja, der er tilknyttet verdens eneste fri-ø, Fanø, har fået forlænget sit ophold med yderligere et år og Seedy Bojang, der tidligere var fribyforfatter på Frederiksberg, forlod i september Danmark for at rejse hjem. Vi holder fortsat kontakt med ham og i samarbejde med ICORN følger vi hans situation tæt.

I samarbejde med de danske fribykommuner tog Dansk PEN sidste år initiativ til at opfordre Kulturministeriet til en fortsættelse af støtten til fribyordningen, der stod til udløb ved udgangen af 2012. Vi mødte i den anledning både kulturministeren og embedfolk, der har arbejdet med ordningen. Og det er en glæde, at selve fribyordningen nu opretholdes. Støtten til aktiviteter for fribygæsterne blev imidlertid skåret ned til 100.000 kr. Det drejer sig både om driftstilskudet til kommunerne og om posten på 1 million til publiceringsindsats i bredeste forstand. PEN vil foreslå skatteministeren, at fribyforfatternes rådighedsbeløb kan udbetales som skattefrie stipendier. Sådan gør man i Sverige.

På det nordiske PEN-møde i november i København, blev mulighederne for et fælles fribyseminar drøftet, specielt med fokus på hvad man gør for forfatterne efter de to års friby-ophold. Det blev samtidig besluttet, at følge op på Stockholm-appellen fra 2011, der opfordrer de nordiske lande et formelt fribyssamarbejde.

Kongressen og det internationale samarbejde

Kort fortalt kan fakta fra PEN Internationals Kongres 2012 i Sydkorea se sådan ud:

- Der deltog over 300 delegerede fra over 80 lande
- PEN International's præsident John Ralston Saul blev genvalgt for tre år.
- Jens Lohmann blev valgt til Search Committee
- Dansk PEN fik vedtaget resolution om Syrien
- Dansk PEN stod bag resolutioner om Hviderusland, Eritrea og Mexico.
- Næste kongres afholdes i Reykjavík i Island

Fra Dansk PEN deltog bestyrelsesmedlem Klaus Slavensky. Hans rejsebrev fra og om kongressen blev efterfølgende sendt ud til PEN's medlemmer som en del af foreningens nyhedsbrev.

Kongressen vedtog bl.a. en erklæring om ytringsfrihed og de digitale medier. PEN International har en lang tradition for at fremme litteratur, ytringsfrihed og menneskerettigheder. Den nye erklæring anerkender digitale medier som et redskab til at fremme og opfylde den grundlæggende ret til ytringsfrihed. PEN anerkender, at digitale medier udvider enkeltpersoners, grupper og hele samfunds muligheder for at udtrykke sig både privat og offentligt, til frit at udveksle litteratur,

ideer og information. Men det øger også antallet af personer, der er sårbare over for forfølgelse. Derfor udtrykker PEN's erklæring om ytringsfrihed og digital teknologi også en bekymring over, at digtere, dramatikere, essayister, romanforfattere, forfattere, bloggere og journalister udsættes for krænkelser af deres ret til ytringsfrihed i de digitale medier.

PEN International opfordrer derfor regeringer, virksomheder og enkeltpersoner til ikke at censurere, begrænse eller kontrollere indholdet af digitale medier og respektere menneskerettighederne, herunder retten til ytringsfrihed - uanset de nationale lovgivninger. Alle personer har ikke blot ret til at udtrykke sig frit gennem digitale medier, men også ret til at søge og modtage information. PEN ønsker også at forbyde regeringers overvågning af borgere via de digitale medier, fordi det skaber potentiale for forfølgelse og frygt for repressalier, der fremmer et klima af selvcensur, som yderligere skader ytringsfriheden. Derfor vender PEN sig også mod myndigheders adgang til kommunikation mellem eller blandt privatpersoner, ligesom de heller ikke bør overvåge individuel brug af digitale medier eller kunne spore brugeres bevægelser på nettet. PEN erkender, at der kan være særlige omstændigheder hvor begrænsning kan finde sted, som fx med børneporno eller tilskyndelse til vold, men understreger, at eventuelle begrænsninger skal overholde internationale love og standarder.

Det var blot en af de i alt 28 resolutioner som kongressen udsendte. Andre drejede sig om fordømmelse af regeringer for konkrete overgreb i bl.a. Tyrkiet, Kina, Yemen, Puerto Rico, Mexico, Iran, Cambodja m.fl. Derfor vakte det stor glæde, at de etiopiske myndigheder midt under kongressen løslod de to svenske journalister Schibbye og Persson, som har været fængslet siden juli 2011. PEN opfordrer nu de etiopiske myndigheder til også at løslade bloggeren Eskinder Nega og journalisterne Woubshet Taye og Reeyot Alemu. De er ligesom de svenske journalister klassificeret som "terrorister". Siden november 2011 er mindst 11 journalister blevet anklaget for tvivlsomme terrorisme-relaterede forbrydelser i Etiopien.

Dansk PENs bestyrelse har, sammen med de øvrige nordiske PEN centre, efterfølgende kritiseret, at resolutionerne ikke blev sendt ud til medierne mens kongressen stod på, fordi nytten af dem derved blev begrænset.

Samarbejde med nordiske centre

På det nordiske PEN-møde i november i København, hvor repræsentanter for alle de nordiske PEN centre var samlet, drøftedes fælles projekter og mulig lobby-virksomhed forud for International PEN's kongresser. De nordiske PEN-centre besluttede at foreslå International PEN, at etablere en international pressegruppe, der før, under og efter PENs kongresser, kan arbejde med at gøre resolutionerne skarpere, og målrette dem til relevante modtagere.

I forbindelse med den internationale PEN kongres i Island 2013 afholdes en litteraturfestival. I tilknytning hertil besluttede de nordiske PEN-centre at afholde et fælles nordisk seminar om ytringsfrihed og litteratur.

Det blev ligeledes besluttet at afholde et seminar om ekstremisme og ytringsfrihed i Norden og at producere en fælles "Hvidbog" (rapport) om dette som baggrund for seminaret.

Året kort:

[Januar/februar/marts:](#)

Arabisk-dansk bloggertræf for unge kvinder:

Det arabisk-danske bloggernetværk for unge kvinder er et PEN-initiativ, taget i samarbejde med Center for Kultur og Udvikling (CKU) i 2009. I februar 2012 mødtes de unge, kvindelige arabiske og danske bloggere i Beirut, til tre dage med diskussioner og forberedelser til deres medvirken i en kulturfestival *The Underground Expression*, som bl.a. CKU, Det danske hus i Damaskus og den libanesiske NGO Tartes aux Poires stod bag. Mødet var som altid sjovt og interessant, men indholdsmæssigt knapt så udbytterigt som de foregående træf, dels fordi nogle af de centrale figurer var forhindrede i at deltage, dels fordi forberedelserne til festivalen i nogen grad kom til at overskygge det øvrige program. Mille Rode og Merete Pryds Helle deltog, sammen med repræsentanter for sponsorerne af bloggernetværket; CKU og Kvininfo.

Kvininfo besluttede i sommers, at de ikke ville være med i en ny runde, mens CKU og Dansk PEN fortsætter og udvikle samarbejdet omkring netværket i 2013.

Seminar om at skrive i eksil

I anledning af bogen *Ordenes Asyl, Inledning til den moderna exillitteraturen*, af Anders Olsson der er medlem af Det svenske Akademi, holdt det nordiske netværk FSL, Forfatterskolen samt Svensk og Dansk PEN et seminar den 24.2. om at skrive i eksil, med forfattere som har personlig erfaring med eksil og asyl. Digteren og kritikeren Magnus William-Olsson var vært og blandt de medvirkende var foruden Anders Olsson, digter og oversætter Murat Alper, skribent, digter og oversætter og Angela Inès Garcia og forfatter og journalist Mustafa Can. Seminaret var en del af Kritikerfestivalen, der er en række åbne arrangementer som finder sted i Malmø, Lund og København.

Møde om ROJ-TV

På dansk PEN's generalforsamling i slutningen af marts deltog direktøren for den kurdiske tv-station ROJ-TV, Imdat Yilmaz. Han fortalte om den omstridte sag mod tv-stationen, anklagerne om støtte til terror og om kampen for ytringsfrihed.

International oplæsning for Liu Xiaobo

Den 20. marts holdt PEN centre over hele verden en fælles digtoplæsningsdag til støtte for den fængslede kinesiske forfatter og modtager af Nobels Fredspris, Liu Xiaobo. Niels Ivar Larsen oversatte et digt af Liu Xiaobo til spredning i aviser og div. digitale medier i anledning af den internationale oplæsningsdag for Liu Xiaobo d. 20. marts.

Den tunesiske revolution på bloggen

I samarbejde med dagbladet Information holdt Dansk PEN et møde med den tunesisk blogger Lina Ben Mhenni, hvis kontroversielle og skarpe blogindlæg inspirerede mange til at gå med i oprøret, under den tunesiske revolution i 2010. Det var forlaget Tiderne Skifter der stod bag udgivelsen af bogen *Tunisian Girl*.

[April/maj/juni:](#)

Tyrkiet – demokrati, ytringsfrihed og de fængslede skribenter

Siden dannelsen af den moderne tyrkiske republik og under skiftende regeringer har forfattere og journalister i Tyrkiet kæmpet for retten til at skrive frit. Mange har måttet lade livet i kampen for

ytringsfrihed. Nogle af de skribenter, der er sluppet med livet i behold, har til gengæld tilbragt halvdelen af deres liv i de tyrkiske fængsler. En af dem er Yasar Kemal, der i dag danner grundstammen i moderne tyrkisk litteratur. Tusindvis har været fængslet eller er blevet trukket gennem årelange retssager. Andre er forsvundet og aldrig siden fundet. Deres ord var farlige for magthaverne og andre ideologiske bevægelser, som i dag betegnes som *Den dybe stat*. Derfor inviterede Dansk PEN tre anerkendte skribenter; Mehmet Coban, Mehmet Altan og Altan Tan, til en debat den 26. april 2012, om de politiske forhold og de mange journalister, som er frataget deres ret til at ytre sig i det moderne Tyrkiet, der har store ambitioner om at blive medlem af EU og som forsøger at markere sig som et forbillede for nabolandene i kølvandet på 'det arabiske forår'. Mehmet Altan er forfatter og journalist, bosat i Istanbul og har skrevet en lang række bøger om tyrkiske forhold. Altan er desuden en anerkendt og aktiv debattør ved de største tyrkiske medier. Mehmet Coban er filminstruktør og Journalist, bl.a. kendt for sine kritiske tv-programmer om de politiske forhold i Tyrkiet. Altan Tan er forfatter og journalist, bosat i Diyarbakir/Ankara. Tan har siden starten 1980'erne været aktiv demokratiforkæmper. Hans far var politisk fange og blev dræbt under tortur i fængsel i Diyarbakir. Altan Tan har skrevet bøger og bidraget til mange antologier om de politiske forhold i Tyrkiet. Han er i dag parlamentsmedlem for det kurdiske parti BDP. Journalist Lasse Ellegaard deltog som opponert, og PEN lavede arrangementet i samarbejde med Kurdisk Forum.

Journalistforbundets fagsession om Tyrkiet

Sidst i maj afholdt Dansk Journalistforbund en fagsession om forholdene i Tyrkiet, hvor PEN's bestyrelsesmedlem, Klaus Slavensky, deltog og fortalte om retssagerne i Tyrkiet, om de fængslede journalisters forhold og familiers vilkår, i forhold til de tyrkiske stramninger af presse- og ytringsfriheden i et større historisk og europæisk perspektiv.

Unge syriske forfattere skriver om oprøret

Arrangement i Det Kongelige Bibliotek i maj, i anledning af antologien *En ny dags klarhed*, som Per Kofod har udgivet i samarbejde med Det danske hus i Damaskus. Antologien er resultatet af en novellekonkurrence udskrevet blandt unge syriske forfattere. Fire af bogens bidragsydere deltog i arrangementet.

Danske børnehistorier i Afghanistan

I juni udkom den afghanske børnebog, som er Dansk PENs sidste og afsluttende bidrag til det børnebibliotek i Kabul, som vi har hjulpet Afghansk PEN med at etablere, i samarbejde med det afghanske undervisningsministerium. Bogen består af 12 historier skrevet af danske børnebogsforfattere, og smukt oversat af den herboende afghanske forfatter Asef Soltanzadeh og hans hustru Narges Ghandchi. Bogen er illustreret af Martine Noring, der i forbindelse med udgivelsen udstillede illustrationerne på Det Kgl. Bibliotek. Udstillingen har efterfølgende været ophængt på en række biblioteker og var desuden med på Bogforum i Bella Center i november. Både børnebiblioteket og bogudgivelsen blev finansieret af CKU (Center for Kultur og Udvikling) og den danske Ambassade i Kabul.

Fribytnetværket ICORN årlige møde

Dansk PENs Mille Rode var inviteret til at lede et møde i Stockholm med den syriske filosof og forfatter Sadik Al Asm, den egyptiske blogger og nu fribygæst Kareem Amer, den palæstinensiske digter og fribygæst

Englænderne vil have dansk politisk tv-drama

Engelsk PEN er interesseret i et samarbejde omkring dansk kontra britisk politisk tv-drama, og i den anledning var Lone Kühlmann og Mille Rode inviteret til møde i juni om et muligt fælles heldagsarrangement. Englænderne er vilde med dansk tv-drama. Lone Kühlmann er dansk tovholder. Det skulle gerne resultere i et heldagsprojekt i London i juni 2013.

Hald Hovedgaards repræsentantskab

Dansk PEN er med i repræsentantskabet for Det Danske Forfatter- og Oversættercenter Hald Hovedgaard. Lone Kühlmann deltog i juni måned i det årlige møde.

[Juli/august/september:](#)

Drømme og visioner i baghaven

For 6. år i træk holdt Dansk PEN sammen med Dansk Forfatterforenings- og danske skønlitterære forfatters internationale udvalg det årlige sommerarrangement i gårdhaven ved PENs sekretariat; 117 stemmer om drømme og visioner. Arrangementet var i 2012 udvidet til et weekendarrangement, der startede på Vesterbro og sluttede på Christianshavn. Som tidligere var Michael Svennevig idémanden og den bærende kraft bag arrangementet der, foruden Michael selv, havde mere end 20 optrædener. Michael Svennevig har allerede bebudet, at der også i 2013 vil blive et havearrangement i august.

Kunst, terror, etik og ytringsfrihed

I september afholdt Fonden for Dansk-Norsk Samarbejde et møde på Schæffergården om Kunst og Terror, Etik og Ytringsfrihed. Dansk PENs sekretær Mille Rode stod bag planlægningen af arrangementet, der tog afsæt i debatten omkring Caféteatrets opsætning af masseorderen Anders Behring Breiviks manifest.

[Oktober/november/december:](#)

Møde med egyptiske mediefolk, samarbejde med Information:

Sammen med Information og Dansk-Egyptisk Dialog Institut (DEDI) holdt PEN et møde med en gruppe egyptiske mediefolk i Informations kantine den 24. oktober. Pernille Bramming var ordstyrer. Det blev et møde, der med al tydelighed viste den indre konflikt, som de egyptiske medier befinder sig i, i det gæsterne diskuterede heftigt indbyrdes.

Bogforum i Bella Center

Igen i 2012 havde dansk PEN en stand på årets Bogforum. Fra standen opfordrede vi folk til at sende e-mails til præsident Putin med krav om, at de to fængslede Pussy Riot aktivister sættes fri. Vi havde fået lov at bruge Gyldendals Tranescene lørdag eftermiddag, hvor Jan Guillou, Gretelise Holm og Leif Davidsen talte om Rusland og ytringsfrihed.

Spejlinger – en ny PEN-antologi

Dansk PENs nyeste antologi "Spejlinger" blev lanceret på Bogforum, og fik fine ord med på vejen. Bogen har en række fortællinger af nordiske og arabiske skribenters opfattelse af sig selv og hinanden.

Som sædvanlig havde vi en imponerende liste af ikke mindre end 18 prominente skribenter, der entrede vores "Frie ord"-talerstol, kvart-i-hel under hele bogmessen.

Kunstnerisk Ytringsfrihed, Freemuse og artsfex

Vores søsterorganisation, Freemuse, afholdt en vellykket international *Artsfex-konference om kunstnerisk ytringsfrihed*, i Oslo 24-26. november, hvor Dansk PEN deltog. Konferencen var en videreførelse af et arbejde som blev indledt under det internationale artsfex-seminar i København i 2011, arrangeret af Freemuse og Dansk PEN. Her deltog repræsentanter for en række internationale kunstnerorganisationer og diskuterede dannelsen af en bærende struktur, der kan dokumentere og tage hånd om de mange krænkelse af kunstnerisk ytringsfrihed, som rammer kunstnere over hele verden.

Frihedsfilm fra Myanmar

Dansk PEN var i november medarrangør af et stort anlagt og ugelangt program i Cinemateket kaldet Frihedsfilm fra Myanmar. I samarbejdet deltog antropolog Susanne Kempel, der til daglig bor i Yangon, journalist Mette Holm samt Cinemateket og International Media Support. Programmet bestod af en række dokumentarfilm og debat om situationen i Myanmar. I den anledning gæstede 6 burmesiske filmfolk Danmark sammen med Dansk PENs nu frivillige æresmedlem, digteren og komikeren Zarganar. I afslutningsdebatten medvirkede desuden udviklingsminister Christian Friis Bach. I forlængelse af arrangementerne holdt Dansk PEN, sammen med Levende Menneskerettigheder, et særskilt møde med Zarganar på Bådteatret Liva, hvor han fortalte om sin tid i fængslet og om kampen for at holde den igangværende positive udvikling i Myanmar på sporet.

Writers in Prison

Tavsheder

Din indifferente medborgertavshed
forvandler sig til medskyldige kugler
der hvinende passerer i natten
i deres søgen efter uskyldige ofre.

Dette digt af colombianeren Luis Alberto Ospina rammer lige ned i det som PEN konstant er oppe imod: den mur af tavshed, som alt for ofte omgiver de daglige overgreb, der bliver begået mod forfattere, journalister, redaktører og bloggere. Tavsheden *kan* skyldes ligegyldighed, men som oftest ligger der frygt eller manglende viden bag.

Det forsøger PEN efter fattig evne at gøre noget ved med kampagner, initiativer, protester og information, information og mere information. Ospinas digt var således en del af en stor kampagne mod straffrihed i Latinamerika som PEN lancerede i november 2012. 53 af Latinamerikas bedste og kendteste digtere, forfattere og journalister bidrog til en digital antologi, der var det bærende i kampagnen, med tekster, som tilsammen giver et rystende billede af forholdene i flere latinamerikanske lande, især Mexico, Honduras og Brasilien, hvor journalister og forfattere fortsat trues, myrdes og forsvindes i stort tal. Antologien kan findes på www.pen-international.org, klik derefter på Write Against Impunity.

Kampagnen er også et eksempel på hvad Dansk PEN deltager aktivt i. Vi deltog i tilrettelæggelsen af kampagnen og redigeringen af antologien.

Selv om arbejdet med kampagner, protester mod mord på og forfølgelse af vore kolleger fylder meget, kan det virke som en dråbe i havet over for de mange overgreb, de konstant finder sted. I 2012 blev således 45 forfattere, journalister og redaktører myrdet og ni blev forsvundet - og her er vel at mærke tale om de veldokumenterede sager og om *skrivende* kolleger. Hvis eksempelvis radio- og tv-journalister regnes med, er tallet næsten 50 % større.

Som om mordene og forsvindingerne ikke er alvorlige nok i sig selv, bliver kun de færreste af dem efterforsket og de ansvarlige stillet for retten - og ikke sjældent er det end ikke de egentlig ansvarlige, der bliver retsforfulgt, som i sagen om mordet på den russiske journalist Anna Politkovskaja, der blev myrdet uden for sin lejlighed i Moskva i oktober 2006. Kun et konstant pres fra PEN og andre organisationer fik de russiske myndigheder til at arrestere ti mænd. Tre blev stillet for retten og frikendt. Efter voldsomt pres fra ind- og udland besluttede Højesteret i 2009 at genåbne sagen, i 2011 blev der foretaget nye anholdelser - og der står sagen stadig.

Straffrihed er i det hele taget et voksende problem. I takt med at mord og forsvindinger mange steder har afløst fængslinger som middel mod kritiske røster er manglende eller mangelfuld efterforskning taget til. I et land som Mexico bliver således færre en 10 % af sagerne efterforsket og endnu færre kommer for retten. Noget tilsvarende gælder i lande som Honduras, Brasilien, Colombia, Aserbajdsjan, Afghanistan, Pakistan, Syrien, Irak, Filippinerne, de russiske Kaukasus-republikker. Derfor PENs og andre ytringsfrihedsorganisationers øgede fokus på straffrihed.

Også i lande som Gambia, Kenya, Zimbabwe, Indien bliver journalister og forfattere forfulgt, chikaneret, anholdt.

Glæden over at foråret sejrede i Tunesien, Egypten og Libyen er desværre blegnet noget. Der er en voksende tendens til at slå ned på kritiske journalister og forfattere.

Selv om fængslinger er blevet mindre udbredt, er der stadig lande, hvor de er meget anvendt. Det gælder især Kina, Vietnam, Iran, Qatar, Eritrea, Usbekistan og Cuba. Hviderusland er med sin systematiske og hårdhændede forfølgelse af uafhængige og kritiske journalister og forfattere særligt i fokus hos PEN. Især de nordiske PEN-centre arbejder på en koordineret indsats for vore forfulgte kolleger i hvad der er blevet kaldt Europas sidste diktatur.

Tyrkiet er fortsat et kapitel for sig. Den massive forfølgelse af uafhængige journalister, forfattere, sangskrivere og redaktører gennem systematisk chikane, bl.a. ved at rejse sigtelser, så de igen og igen skal møde i retten, hvor de skal vente og vente, og opleve at sigtelsen tilslut bliver frafaldet eller i nogle tilfælde komme for retten, hvor tiltalen bliver frafaldet - indtil der rejses en ny sigtelse. De tvinges til at bruge tid og ressourcer, som betyder at de får mindre tid og overskud til at skrive. Det er især omtale af forholdene i de kurdiske områder og af kurdisk sprog og kultur, der fører til chikane og retsforfølgelse, ofte i strid med loven. Også omtale af armensk kultur og ikke mindst folkedrabene på armenierne under 1. Verdenskrig fører til overgreb. I løbet af 2012 blev det til omkring 80 af denne slags sager.

I alt behandlede PEN 878 sager i 2012. Flere af dem udmøntede sig i *Rapid Actions* (RAN), hvor hovedkontoret i London efter at have dokumenteret en sag grundigt, udsender information om den til samtlige PEN-centre med adresse, telefon, fax, e-mail på de relevante myndigheder man kan henvende sig til for at protestere mod overgreb, fængsling, manglende efterforskning.

Det viser sig gang på gang at give pote, om end langtfra altid særlig hurtigt. Men at det nytter, viser tallene. Der kommer opmærksomhed - og der bliver indledt efterforskninger, der bliver ændret love og

praksis, og fængslede kolleger bliver løsladt - i 2012 blev 36 fængslede forfattere og journalister således løsladt. Det er en opmuntring til at fortsætte arbejdet for de 290 kolleger, der ved udgangen af 2012 sad fængslet.

Da vi ønsker at give alle vore medlemmer mulighed for at deltage i arbejdet, sender vi nu de RANs vi modtager fra London direkte til medlemmerne på mail-listen, desuden lægges de ud på foreningens hjemmeside www.danskpen.dk. Så kan man sende sin protest i så mange sager man ønsker - meget, meget gerne med kopi til pen@pen.dk så vi kan følge med og dokumentere hvilke og hvor mange protester, der bliver sendt. Og glem ikke, at vore protester i høj grad også er en opmuntring til vore forfulgte kolleger. Send også meget gerne kommentarer, kritik og forslag. På forhånd tak, især på vore forfulgte kollegers vegne.

Æresmedlemmer 2010

Dansk PEN har ved årsskiftet 2012/3 følgende æresmedlemmer:

Irina Khalip, Hviderusland. Journalist, korrespondent for den uafhængige russiske avis Novaya Gazeta. Har i hele sin 15-årige journalist-karriere været udsat for overvågning, natlige forhør og dødstrusler fra politiets og KGB's side. Hun blev den 15. maj 2011 idømt to års betinget fængsel for sin rolle i protesterne i kølvandet på Hvideruslands præsidentvalg i 2010. Hun skulle holde politiet orienteret om alle rejseplaner, og hun måtte heller ikke flytte eller forlade Minsk i mere end en måned. Irina Khalip fik for nylig ophævet sit rejseforbud midlertidigt. Da hun mødte op til den ugentlige kontrol på politistationen i Minsk den 18. februar 2013, blev hun kontaktet af en højtstående politiembedsmand, som bad hende benytte sin rejsetilladelse til at forlade landet permanent og slutte sig til sin mand, præsidentkandidaten Andrei Sannikov, som i efteråret 2012 fik asyl i UK efter løsladelse fra fængslet. (Kontaktperson: Anne Marie Ejrnæs)

Nedim Şener og **Ahmet Şik**, Tyrkiet, begge uafhængige journalister og forfattere, der arbejder med undersøgende journalistik. De to journalister blev æresmedlemmer af Dansk Pen i 2012. De blev arresteret den 3. marts 2011 og anklaget for medlemskab af og støtte til *Ergenekon*, der er en væbnet terrororganisation – en såkaldt dybstatssammensværgelse, der planlægger et kup i Tyrkiet. Anklagen om et tilhørsforhold til *Ergenekon* er dybt ironisk, eftersom de to journalister tidligere har udgivet bøger og artikler med afsløringer relateret til *Ergenekon*. Den 12. marts 2012 blev Şik og Şener løsladt, bl.a. efter internationalt pres, men der er fortsat rejst sigtelser mod dem for at påvirke det politiske klima og forberede et kup gennem deres artikler og bøger. (Kontaktperson: Anne Marie Ejrnæs)

Narges Mohammadi, Iran. Født i 1972. Prominent aktivist og journalist. Direktør for Defenders of Human Rights Centre (DHRC), som er grundlagt af nobelprismodtageren Shirin Ebadi. Narges Mohammadi blev arresteret 10. juni 2010 og fik en dom på 11 års fængsel, som senere ved en appeldomstol blev nedsat til seks års fængsel, der udløber i 2018. Anklagerne lød bl.a. på propaganda mod regimet ved at rapportere om brud på menneskerettighederne, samarbejde med Shirin Ebadi og besøg af politiske fanger. Narges Mohammadi blev i 2011 løsladt mod kaution p.g.a. dårligt helbred, men i marts 2012 blev hendes dom på seks års fængsel stadfæstet, og den 21. april blev hun atter arresteret. Efter fire måneders fængselsophold blev Narges Mohammadi den 30. juli sendt på "tvangsorlov" p.g.a. sin kritiske helbredstilstand. Hun lider blandt andet af muskellammelse (et varigt mén efter tidligere fængselsophold). Myndighederne har forlænget Narges Mohammadis "tvangsorlov" fire gange. Den sidste "orlov" udløb den 23. januar 2013, men indtil nu har hun ikke meldt sig til fængslet, og hun er heller ikke blevet afhentet af myndighederne. Hun risikerer dog når som helst at

blive fængslet igen. Narges Mohammadi er gift med journalist og aktivist Taghi Rahmani, der i alt har tilbragt 17 år i fængsel, og som er tidligere æresmedlem af Dansk PEN, men nu har politisk asyl i Frankrig. (Kontaktperson: Reza Rahimpour)

Tal Al-Mallouhi, Syrien. Født 1991, digter og blogger. Arresteret 27. december 2009, og bl.a. forhørt om sine blog-aktiviteter. Hun er idømt fem års fængsel, der udløber 26. december 2014. Hun menes at være tilbageholdt anklaget for spionage, men der er ingen officielt kendte anklager. Den nuværende situation i Syrien gør sager som disse vanskelige at indhente aktuelle oplysninger omkring. Desværre er der også grund til at frygte, at forholdene i de syriske fængsler er blevet betydeligt værre under den lange borgerkrig i landet. (Kontaktperson: Mille Rode.)

Dansk PEN har desuden et æresmedlem, som ikke er en *main case* i Writers in Prison Committee: **Alaide Foppa de Solórzano**, som har været forsvundet siden 1980 i Guatemala. Dansk PEN fastholder hendes æresmedlemsskab af principielle grunde, så længe hendes forsvinden ikke er opklaret. (Kontaktperson: Jens Lohmann).

Tidligere æresmedlemmer

En række tidligere æresmedlemmer, som ikke længere er æresmedlemmer af Dansk PEN, følger vi dog fortsat. Det drejer sig om:

Taghi Rahmani, Iran. Journalist og aktivist. Lever i eksil i Frankrig. (Kontaktperson: Reza Rahimpour)

Hossein Ghazian, Iran. Lever i eksil i. (Kontaktperson: Reza Rahimpour)

Ali Lmrabet, Marokko (Kontaktperson: Jens Lohmann)

Jose Gallardo Rodriguez, Mexico (Kontaktperson: Jens Lohmann)

Sihem Bensedrine, journalist og forfatter, Tunesien (Kontaktpersoner: Mille Rode/Anders Jerichow)

Raisedon Baya, Zimbabwe (Kontaktperson: Peter H. Fogtdal)

Maung Thurah, komiker og digter, bedre kendt som Zarganar, Myanmar (kontaktperson: Anne Marie Ejrnæs)

Medlemmer:

Dansk PEN havde pr. 31/12 2012 i alt 355 medlemmer mod 362 sidste år ved samme tid.

Siden sidste generalforsamling har vi mistet Jette Lundby Levy, Suzanne Giese, Arthur Krasilnikoff og Helle Stief, De var alle mangeårige, trofaste medlemmer af PEN og vil blive savnet.

Støttekredsen:

Støttekredsen omkring Dansk PEN er uændret i forhold til sidste år. Kredsen består udover en række privatpersoner af Den danske Forlæggerforening, Dansk Journalistforbund og Magisterforeningen, af forlagene Gyldendal, Dansk lærerforeningens Forlag, Forlaget Modtryk samt af bladene Ud & Se, Folkeskolen og månedsbladet Undervisere.

Økonomi:

Bestyrelsen har som mål, at alle aktiviteter på forhånd skal være finansierede. Det er en udfordring i tider med besparelser og økonomisk smalhals, også hos de fonde der typisk vil støtte arbejde som det

PEN laver. Det er i de senere år blevet vanskeligere at skaffe midler til aktiviteter, og decideret svært at finde penge til finansiering af foreningens løbende drift. Foreningens aktivitetsniveau har dog i det væsentlige kunne opretholdes og heldigvis er det hidtil lykket at finde støtte til arbejdet.

Dansk PENs grundlæggende drift betales alene ved medlemskontingenterne, der skal dække alle de faste udgifter, herunder betalingen for Dansk PENs sekretariat, der siden 1998 har haft til huse i Fredsfondens ejendom på Christianshavn. Her deler vi kontorfaciliteter og sekretær med fonden, mod at vi bidrager til udgifterne. Det er en meget fordelagtig ordning for PEN, og bestyrelsen vil gerne udtrykke varm tak til Fredsfonden for dette arrangement der sikrer, at PEN kan opretholde et fast kontor.

Bestyrelsen vil desuden gerne benytte anledningen til at takke alle samarbejdspartnere og donorer varmt for deres bidrag til foreningens arbejde.

Vi har i 2012 modtaget økonomisk støtte til afholdelse af arrangementer og øvrige aktiviteter fra Puljen til støtte for forfulgte forfattere (Kunststyrelsen), Politikens Fond, Det Danske Filminstitut og Hermod Lannungs Fond.

Bestyrelsen i 2012:

Anders Jerichow, redaktør og forfatter, præsident. Merete Pryds Helle, forfatter, vicepræsident. Jens Lohmann, forfatter og journalist. Marianne Østergaard, forfatter og journalist. Klaus Slavensky, forfatter. Niels Ivar Larsen, journalist. Lone Kühlmann, journalist og forfatter. Adil Erdem, forfatter. Rune Engelbreth Larsen, blogger og forfatter. Leif Davidsen, forfatter samt Kristina Stoltz, forfatter (de to sidstnævnte er valgt som suppleanter)

Mille Rode, journalist, bestyrer til daglig foreningens sekretariat.